

TROSEČNÍCI Z LODI JONATHAN

Jules Verne

TROSEČNÍCI
Z LODI JONATHAN

PODIVUHODNÁ PUTOVÁNÍ
SVAZEK 60

*Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu nakladatele.*

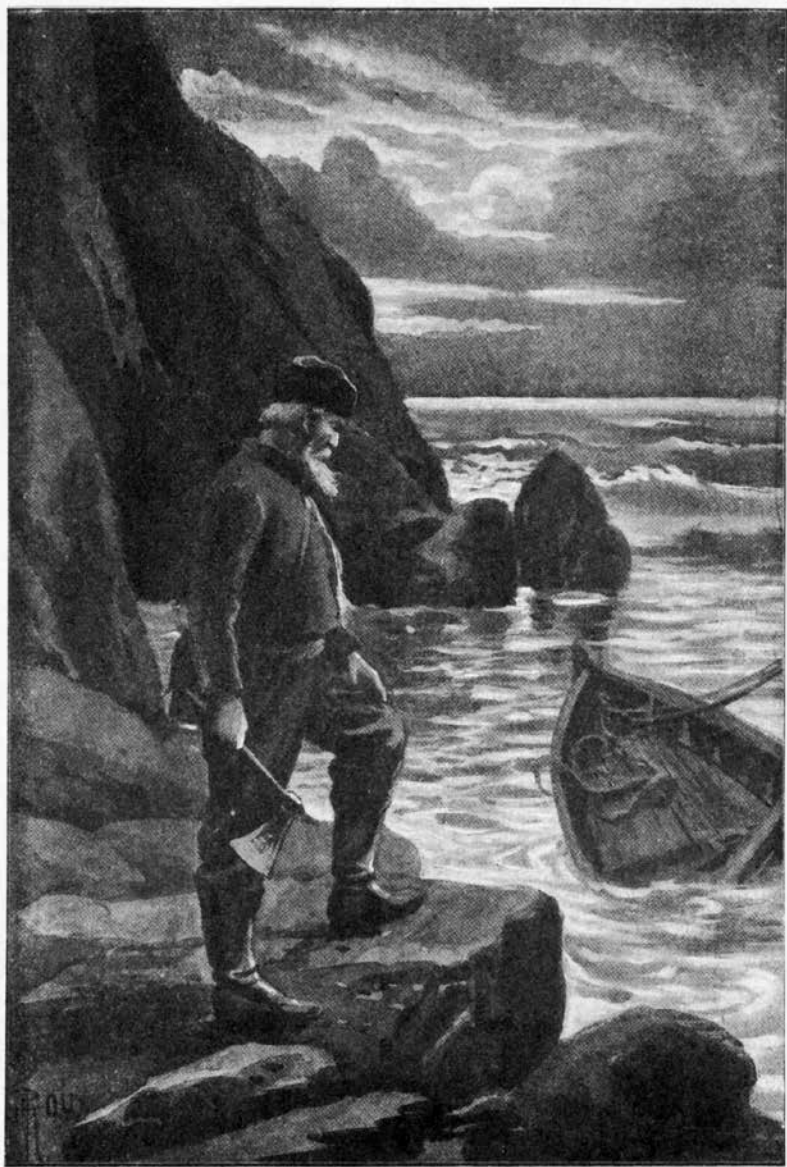
Překlad: J. Nevole

Ilustrace: G. Roux

Obálka © Jiří Miňovský – ARBE, 2020

© DOBROVSKÝ s.r.o., 2024

ISBN 978-80-277-4629-3 (pdf)

Jules Verne

TROSEČNÍCI Z LODI JONATHAN

PODIVUHODNÁ PUTOVÁNÍ
SVAZEK 60

Obsah

DÍL PRVNÍ

I. kapitola	GUANACO	7
II. kapitola	ZÁHADNÁ OSOBNOST	14
III. kapitola	KONEC SVOBODNÉ ZEMĚ	25
IV. kapitola	U BŘEHU	38
V. kapitola	TROSEČNÍCI	47

DÍL DRUHÝ

I. kapitola	NA PEVNÉ ZEMI	55
II. kapitola	PRVNÍ ROZKAZ	82
III. kapitola	U ZÁTOKY SCOTCHWELL	91
IV. kapitola	PŘEZIMOVÁNÍ	107
V. kapitola	LOŤ NA OBZORU	128
VI. kapitola	SVOBODNÍ	150
VII. kapitola	PRVNÍ KRŮČKY NÁRODA	161
VIII. kapitola	HALG A SIRK	189
IX. kapitola	DRUHÁ ZIMA	207
X. kapitola	KREV	218
XI. kapitola	NÁČELNÍK	230

DÍL TŘETÍ

I. kapitola	PRVNÍ OPATŘENÍ	245
II. kapitola	POVSTÁVAJÍCÍ MĚSTO	261
III. kapitola	SPIKNUTÍ	281

IV. kapitola	V JESKYNÍCH	297
V. kapitola	HRDINA	314
VI. kapitola	UDÁLOSTI OSMNÁCTI MĚSÍCŮ . .	327
VII. kapitola	VPÁD	345
VIII. kapitola	ZRÁDCE	358
IX. kapitola	HOSTESKÁ VLAST	373
X. kapitola	PO PĚTI LETECH	391
XI. kapitola	ZLATÁ HOREČKA	408
XII. kapitola	ZKÁZA POKRAČUJE	422
XIII. kapitola	DEN HRŮZY	438
XIV. kapitola	ODSTOUPENÍ	453
XV. kapitola	SÁM	473

DÍL PRVNÍ

I. KAPITOLA

Guanaco

Na okraji lesa se opatrně vynořilo nádherné zvíře; mělo dlouhý, ladně zahnutý krk, oblý hřbet, štíhlé, svižné nohy, útlé boky, srst plavou s bílými skvrnami a krátký, hustý ohon. Místní mu říkají *guanaco*, ale jeho přírodopisné jméno je *Auchenia Huanaco*. Z dálky se tito přežvýkavci podobají koním s jezdci na hřbetu a častokrát se stalo, že si běžící stádo těchto zvířat někdo spletl s cválajícím jezdeckým oddílem.

Guanaco, zdánlivě jediný živý tvor v celém okolí, stanul na svahu pahorku, zdvíhajícího se uprostřed rozlehlé pampy, kde šumělo vysoké rákosí a bujely trnité křoviny. Zvíře natahovalo čenich proti větru a vdechovalo pachy, které přinášel lehký východní vánek. Napínalo opatrně zrak i sluch a bylo připraveno se při nejmenším podezřelém šramotu dát na útěk.

Povrch pláně nebyl úplně rovný. Tu i tam byla plocha rozryta roklemi, které vymlely prudké lijáky. V jedné z takových úžlabin nedaleko pahorku se plazil indián, kterého guanaco nemohl zpozorovat. Byl téměř nahý – měl na sobě pouze cáry nějaké kožešiny – a trávou se pohyboval bez hluku, aby svou kořist nevyplašil. Zvíře však vycítilo, že mu hrozí nebezpečí, a chovalo se na první pohled neklidně.

Najednou hvízdlo vzduchem laso, které zvíře zasáhlo, neobtočilo se ale kolem jeho krku a sklouzlo ze hřbetu na zem.

Lov se nevydařil a guanaco ze všech sil prchal pryč. Když se indián objevil na pahorku, bylo zvíře již dávno v lese.

Guanaco sice unikl nebezpečí, nyní však nebezpečí hrozilo člověku.

Indián zdvihl laso, jehož konec měl upevněn k pasu, a chtěl se vrátit, ale náhle se ozvalo zuřivé zařvání a ve stejné chvíli před něj skočila divoká šelma.

Byl to obrovský jaguár, jeho srst měla černě orámované skvrny, které tvarem připomínaly oči.

Domorodec věděl, v jakém je nebezpečí, zvíře jej mohlo usmrtit jediným mávnutím tlapy. Prudce uskočil. Naneštěstí však při tom šlápl na kámen a ztratil rovnováhu. Pokusil se sice bránit ostrým nožem z tulení kosti, který nosil za pasem, a v jedné chvíli už to dokonce vypadalo, že se mu snad poštěstí vstát a zaujmout lepší postavení. Jaguár mu ale nedopřál čas, rána nožem jej jen lehce škrábla a šelma se pak zuřivě vrhla na domorodce, povalila jej a ostrými drápy mu rozdrásala hrud' – ubožák byl ztracen.

V tom okamžiku se ozvalo suché třesknutí karabiny. Jaguár, zasažený do srdce, se svalil vedle své oběti.

Nad skálou vzdálenou asi sto kroků se vznášel obláček dýmu a na jejím vrcholku stál muž s puškou dosud přiloženou k líci.

Tento muž nebyl krajanem raněného: na první pohled šlo o bělocha. Jeho pleť, ač silně opálená, nebyla hnědá, nos nebyl široký, lící kosti výrazné, čelo nízké a oči malé, jak tomu bývá u domorodců. Jeho výraz byl inteligentní a široké, vráskami zbrzděné čelo prozrazovalo myslitele.

Prošedivělé vlasy i vousy měl krátce ostříhané. Odhadnout jeho věk však bylo nesnadné, mohl mít snad čtyřicet, možná

padesát roků. Byl vysoké postavy, patrně nadán atletickou silou, železnými svaly a nezdolným zdravím. Rysy jeho tváře byly energické a vážné, z celé jeho osoby vyzařovala pýcha, nikoliv však nadutá domýšlivost hlupáků, jeho chování i pohyby vyzařovaly skutečnou vznešenost.

Když se muž ujistil, že druhý výstřel není třeba, sklonil zbraň, vyňal náboj z hlavně, hodil si karabinu přes rameno a obrátil se k jihu.

Nedaleko úpatí skály se rozprostírala nezměrná mořská hladina. Muž se naklonil a zvolal: „Karroly!...“ a dodal několik slov v drsném, hrdelními souhláskami oplývající jazyku.

Za několik minut se na skále objevil asi sedmnáctiletý chlapec, následován zralým mužem. Na první pohled se dalo poznat, že jsou to indiáni, tak velice se lišili od bílého muže, který tou mistrovskou ránou právě prokázal svoji obratnost.

Starší indián, asi čtyřicetiletý, byl svalnatý, měl široká ramena a mohutnou hrud', jeho velká, hranatá hlava spočívala na silném krku. Byl asi pět stop vysoký, pleť měl temně hnědou, vlasy temně černé a pod úzkým obočím se mu blýskaly dvě pronikavé oči.

Jako by se v něm spájely vlastnosti člověka i zvířete, spíš než k šelmě je ale bylo možné přirovnat k vlastnostem hodného, věrného psa, k jednomu z těch statečných novofundlanďanů, kteří se stávají svému pánu kamarádem, dokonce víc, přítelem. A právě jako takové oddané zvíře přiběhl nyní na zavolání.

Chlapec, zřejmě jeho syn, měl obnažené tělo a vypadal pružný jako had. Co se důmyslu týká, jistě svého otce převyšoval. Měl vyšší čelo a z očí plných ohně zářila inteligence, a co víc, přísnost a poctivost.

Když byli všichni tři pohromadě, oba muži si vyměnili několik slov indiánským nářečím, které se vyznačuje pauzami uprostřed

slov. Pak si pospíšili k raněnému, který ležel v trávě vedle mrtvého jaguára.

Ubožák byl v bezvědomí. Z hrudi, rozdrásané tlapou šelmy, se řinula krev. Když však ucítil dotek ruky, která rozhrnovala jeho hrubý oděv, pootevřel oči.

Když poznal, kdo mu přišel na pomoc, jeho zrak se slabě rozzářil radostí a bezbarvé rty zašeptaly:

„Kaw-djer!“

Slovo *kaw-djer* znamená v jazyku domorodců přítel, dobrodinec, spasitel a patrně náleželo bělochovi, neboť ten pokynul hlavou na souhlas.

Zatímco muž ošetřoval raněného, Karroly odešel a za chvíli přinesl brašnu s obvazy a několika lahvičkami, které ukrývaly tinktury z léčivých rostlin. Indián držel hlavu raněného na klíně, Kaw-djer mu obnažil hrud', rychle vyčistil rány a omyl krev. Pak stáhl k sobě okraje rány a přikryl ji obvazem, který navlhčil obsahem jedné lahvičky, nakonec odepnul svůj vlněný pás a obtočil jím pevně domorodcovu hrud', aby obvaz upevnil. Podaří se nešťastníka zachránit? Kaw-djer si nedělal iluze. Žádný lék nemohl zhojit tak hluboké rány, které sahaly až k žaludku a plicím.

Karroly využil okamžiku, kdy zraněný otevřel oči, a zeptal se:

„Kde je tvůj kmen?...“

„Tam... tam...“ šeptal domorodec a ukazoval k východu.

„Patrně tábor, jehož ohně jsme viděli předešlou noc u průplavu,“ řekl Kaw-djer, „asi osm nebo deset mil odtud.“

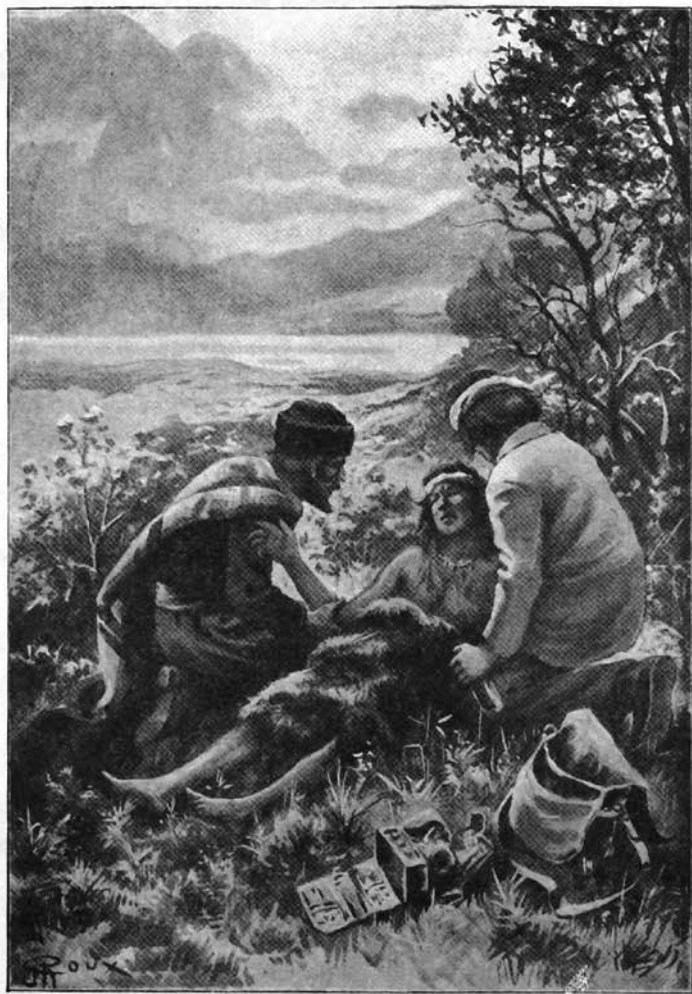
Karroly přisvědčil.

„Jsou teprve čtyři hodiny,“ dodal Kaw-djer, „ale příliv se dostaví záhy; před východem slunce se nemůžeme vzdalit...“

„Přesně tak,“ řekl Karroly.

Kaw-djer pokračoval:

„Halg a ty dopravíte tohoto muže do člunu. Víc udělat nemůžeme.“

Karroly se zeptal: „Kde je tvůj kmen?“

Karroly a jeho syn poslechli. Zdvihli zraněného a nesli jej ke břehu. Poté se jeden z nich vrátil a odnesl jaguára, jehož kožešiny si překupníci vysoce cenili.

Zatímco se jeho přátelé zabývali jaguárem, Kaw-djer podešel několik kroků a vystoupil na vyčnívající skalisko. Odtud mohl pohledem obsáhnout celý obzor.

U jeho nohou se rýsovalo podivně vykrajované pobřeží, tvořící severní břeh mořského průlivu, několik mil širokého. Protějščí břeh, rozervaný četnými zátokami, se jevil jen v matných obrysech a vzdálené ostrovy a ostrůvky připomínaly modravé obláčky kouře. Ani na východ, ani na západ nebylo možné dohlédnout konce tohoto průlivu, vroubeného mohutnými skalními stěnami.

Na severu se rozkládaly nekonečné planiny a pampy, brázděné nesčetnými potoky, které se řítily do moře v podobě bystřin nebo hučících vodopádů. Uprostřed pláně se místy zdvíhaly zelené ostrůvky hustých lesíků, uprostřed nichž by marně oko pátralo po vesničce, a jejich vrcholy zlatily paprsky právě zapadajícího slunce. V pozadí ohraničovaly obzor temné, vysoké hory, zdobené zářivými čapkami ledovců.

Na východ byl nerovný povrch ještě více zvlněný. Od břehu se kopce stupňovitě zdvíhaly do výše, až jejich vrcholy mizely v oblacích.

Končina se zdála zcela opuštěná, právě tak jako průliv. Až k obzoru nebylo možné spatřit ani to nejmenší plavidlo, ať už člun z kůry, nebo jen prostý vor. A pokud zrak dohlédl, na žádném z ostrovů ani nikde na pobřeží nestoupal k nebi dým, ohlašující přítomnost lidských bytostí.

Nastala hodina soumraku, hodina, kdy se vznáší ve vzduchu vždy jakási melancholie, předcházející tmu. Hejna obrovských ptáků brázdila vzduch s hlučným pokřikem.

Kaw-djer zkřížil ruce a stál vzpřímen na skále, nehybný jako socha. Ale jak shlížel na tuto záhadnou končinu, poslední kus

země, který dosud nepodléhal lidským zákonům a právům, jeho tvář zářila nadšením, rty se chvěly a oči mu svítily jakýmsi posvátným leskem.

Dlouho stál takto ozářen posledními slunečními paprsky a ovíván mořským vánkem. Pak rozevřel náruč, jako by chtěl celý ten nekonečný prostor obejmout, a hluboce vydechl. Zrakem nejdříve přelétl celý obzor, pak jej obrátil k nebi a z jeho úst se vydralo zvolání, vyjadřující jeho divokou touhu po svobodě, po neomezené, naprosté volnosti.

Toto zvolání bylo heslo anarchistů všech zemí, tato slavná formule, tak význačná, úplně vystihující ve čtyřech slovech všechno snažení a vědění této obávané sekty.

„Ani Bůh, ani pán!“ zvolal silným, zvučným hlasem, zatímco se zdálo, že objímá celý obzor ve své náruči.

II. KAPITOLA

Záhadná osobnost

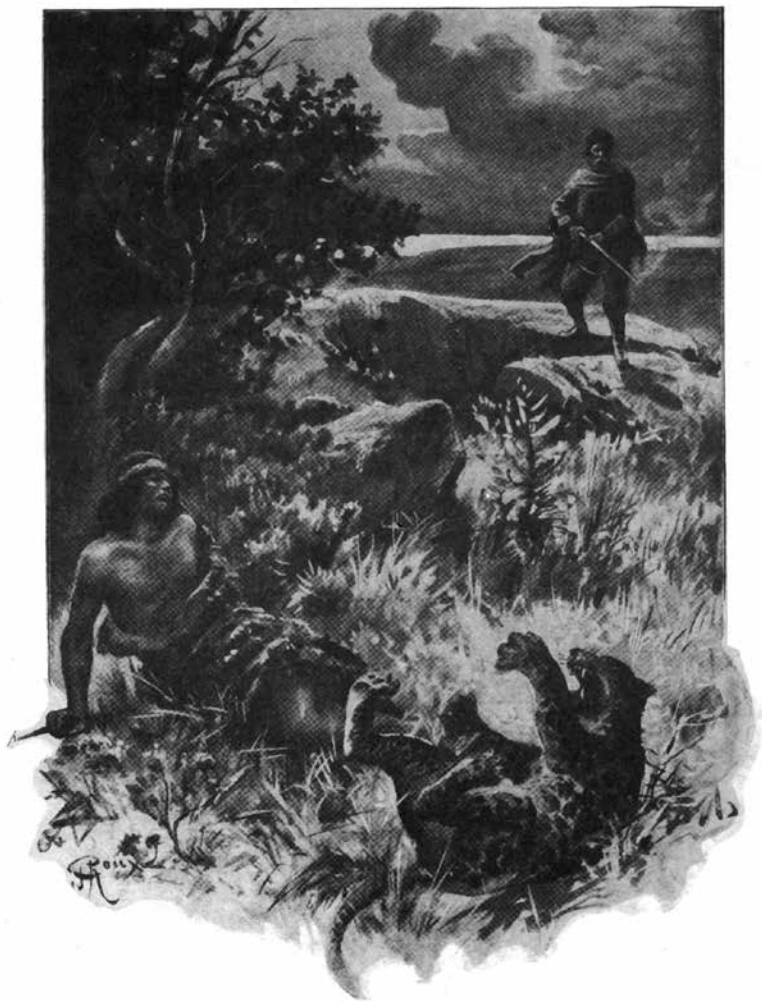

Zeměpisci označují pod názvem *Magellanie* seskupení ostrovů a ostrůvků mezi Atlantským a Tichým oceánem u jižního cípu americké pevniny. Nejjižnější část této pevniny, Patagonie, vybíhající ve dva veliké poloostrovy, totiž v poloostrov krále Viléma a Brunswický poloostrov, končí mysem Frowardem. Území, které se nacházelo za Magalhãesovým průlivem, pak neslo jméno tohoto slavného portugalského mořeplavce ze 16. století.

Díky své poloze nenáležela tato část Nového světa až do roku 1881 žádnému civilizovanému státu, ani sousední Argentině nebo Chile, které se svářily o patagonské pampy. Magellanie nenáležela nikomu, každý se tam směl usadit a založit naprosto nezávislou osadu.

A přece to není nepatrný kousek půdy – Magellanie měří padesát tisíc čtverečních kilometrů – kromě většího počtu bezvýznamných ostrůvků k ní náleží Ohňová země, Země Zoufalství, ostrovy Clarence, Hoste, Navarin, pevnina mysu Horn, který se skládá z ostrovů Grévy, Wollaston, Freycinet, Hemitte, Herschell a nesčetných ostrůvků a skalisek. Mohutná americká pevnina se tu takto postupně drolí v pouhé drobky, v prášek!

Jaguár, zasažený do srdce, se svalil vedle své oběti.

Z různých dílů Magellanie je největší Ohňová země. Její pobřeží je na severu a na západě velice rozervané, od předhoří Espiritu Santo až k Magdalena-Sundu. K západu vybíhá v úzký poloostrov, korunovaný vrchem Sarmiento, na jiho-východ v mys San Domingo: celkem se podobá zkrocené sfinze.

Události, které jsme právě vyprávěli, se přihodily na tomto ostrově v dubnu roku 1880. Průliv, který se rozkládal před očima Kaw-djera, když stál pohroužen do snů na skalním výstupku, byl průliv Beagle, ohraničující Ohňovou zemi z jižní strany. Jeho protější břeh tvoří ostrovy Gordon, Hoste, Navarin a Picton. Jižněji se rozprostírá souostroví mysu Horn.

Ten, kterého indiáni nazvali Kaw-djerem, vstoupil poprvé na půdu Ohňové země deset let před tím, než začalo naše vyprávění. Jak se tam dostal? Nepochybně na palubě jednoho z četných korábů, parních plachetních, jež se odvažovaly do labyrintu průplavů a ostrovů Magellanie kvůli obchodu s kůžemi guanaků, vikuní, nanduů a mořských vlků, které námořníci nakupovali od domorodců.

Přítomnost cizince se tedy dala lehce vysvětlit, ovšem jeho skutečné jméno, národnost, či zda pochází ze Starého či z Nového světa – na takové otázky bylo těžké odpovědět.

Nevědělo se o něm nic. Nutno však dodat, že se ani nikdy nikdo nesnažil, aby se o něm něco dozvěděl. Kdo by ostatně měl právo k nějakému pátrání v zemi, kde nebyla žádná autorita? Nežil v organizovaném státě, kde policie slídí po minulosti každého člověka a kde není možné žít delší dobu nepoznán. Zde neměl nikdo žádnou moc a každý směl žít mimo veškeré zvyklosti a zákony, naprosto svobodně!

Kaw-djer se první dva roky po svém příchodu nesnažil někde usadit. Potuloval se divočinou a přátelil se s domorodci, styku s bělochy se však vyhýbal. Vstoupil-li kdy na palubu lodi, která

náhodou u tohoto opuštěného pobřeží zakotvila, stalo se tak jen proto, že zastupoval některého domorodce nebo že potřeboval léky či střelivo. Své nákupy hradil výměnným obchodem nebo španělskými či anglickými penězi, kterých, jak se zdálo, měl dostatek.

Byl stále na cestě od osady k osadě, od jednoho tábora ke druhému. Stejně jako domorodci žil z lovu, chvíli pobýval mezi obyvateli pobřeží, chvíli mezi vnitrozemci, sdílel jejich chatrče nebo stany, léčil nemocné a podporoval vdovy i sirotky. Tím si vysloužil obdiv indiánů, kteří jej na oplátku obdařili čestnou přezdívkou, která byla za krátký čas známá od jednoho konce souostroví k druhému.

Nemohlo být ani nejmenší pochyby o tom, že Kaw-djer byl muž vzdělaný, zejména v oblasti lékařství převyšoval ostatní. Znal také několik jazyků: francouzský, anglický, německý, španělský a Skandinávec by jej pokládal za krajana. Tato záhadná osobnost plyně ovládala také yaghonské nářečí, jazyk, který se užívá v Magellanii a do nějž misionáři přeložili i část bible.

Magellanie, kde se Kaw-djer usadil, vůbec není tak nehostinným krajem, jak se všeobecně soudí z vyprávění prvních cestovatelů. Jistě, bylo by přehnané nazvat ji pozemským rájem, stejně jako by bylo směšné popírat, že mys Horn bičující časté vichry, které co do prudkosti nemají obdoby. Ale i v Evropě jsou země, ačkoliv jsou drsnější, také živí četné obyvatelstvo. Magellanie pak navíc vděčí moři, které ji obklopuje, za vlhké podnebí a nadmíru stálou teplotu, neznajíc prudké mrazy severního Ruska, Švédska a Norska.

Průměrná teplota neklesá v zimě pod pět stupňů a v létě nevystupuje nad patnáct stupňů.

Přes úplný nedostatek meteorologických pozorování by pouhý pohled na tyto ostrovy umlčel i nejzarytějšího pesimistu. Květena zde dosahuje bujnosti, které by v chladném pásmu

nedosáhla. Jsou tu ohromné pastviny, které by skýtaly dostatečnou potravu pro nesčetná stáda, širé lesy, kde v hojnosti rostou ostatné rostliny, dřin, břízy a jehličnaté stromy. Nepochybně by se tu velmi snadno ujaly i naše domácí rostliny, obilím počínaje.

A přece je tato končina téměř neobydlená, ačkoliv neobyvatelná určitě není. Obyvatelstvo se skládá z nepatrného počtu indiánů, skoro úplně necivilizovaných, kteří chodí téměř nanič a vedou v těchto širých pustinách bídný, toulavý život.

Již dlouho před časem, kdy začíná naše vyprávění, založilo Chile stanici Punta Arenas a přitom byla věnována pozornost i této neznámé končině. Ale to bylo vše, a ačkoliv nově založená osada vzkvétala, nebyl učiněn žádný pokus k přivlastnění Magellanie.

Jaký řetěz událostí přivedl Kaw-djera do tohoto, většině lidí neznámého, kraje? I to byla záhada. I když jeho zvolání, které vykřikl na skále, ona kletba nebi a vášnivý dík zemi, by mohlo tuto záhadu zčásti rozluštit.

„Ani Bůh, ani pán!“ Tak zní heslo anarchistů. Dalo se tedy předpokládat, že Kaw-djer náležel k této sektě, k tomuto pestrému sdružení zločinců a osvícenců. Jedni, hlodáni závistí a nenávisť, jsou vždy připraveni k násilí a zločinu; druhí, básníci a idealisté, sní o vytoužené lidskosti, která by potírala zlo, místo nedokonalých zákonů, které jsou k tomu určeny.

Ke které z těchto dvou skupin náležel Kaw-djer? Byl jedním z těch zatrpklých bojovníků za svobodu, jedním z přívrženců rázného a rychlého činu, který byl odevšad vypuzen a nalezl útulek až v této odlehlé končině?

Taková domněnka by ale neodpovídala jeho dobrotě, o které od svého příchodu na souostroví podal již tolik důkazů. Kdo se tak často obětoval, aby zachránil svého bližního, ten jistě nikdy neusiloval o zhoubu a ničení. Byl anarchista, to sám přiznával,

Kaw-djer zkrížil ruce a stál vzpřímen na skále...

ale příslušel ke snilkům, a ne k oněm, kteří hlásají svou myšlenku nožem a bombou. Bylo-li tomu tak, pak jeho vyhnanství bylo patrně jen logickým vyústěním nějakého vnitřního dramatu, a nikoliv trestem, vyřčeným nějakou mocí. Zaujatý svým snem nejspíš nesnesl okovy řádu, který v civilizovaném světě jako uzda svírá člověka od kolébky do hrobu. Jednoho dne pocítil, že nemůže dýchat vzduch přesycený nesčetnými zákony, kterým se lidé zaprodávají, aby trochu blahobytu a bezpečnosti vykoupili svou závislostí. Jeho povaha mu nedovolovala uchýlit se kvůli přesvědčení a nespokojenosti k násilí, nezbývalo mu tedy nic jiného než odejít a hledat zemi, kde neznají otroctví. Tak se asi dostal do Magellanie, jediného místa na Zemi, kde dosud vládla neomezená svoboda.

V prvních dvou letech se Kaw-djer nevzdálil z velkého ostrova, kde kdysi vystoupil z lodí.

Důvěra domorodců i jeho vliv stále rostly. I z ostatních ostrovů k němu přicházeli pro rady. Pobýval-li „Dobrodinec“ na pobřeží průlivu Beagle, nikomu neodepřel radu a pomoc. Za vážných okolností, například při vypuknutí epidemie, dával bez váhání všanc i život. Záhy se jeho pověst rozšířila po celém okolí. Nakonec přelétla i Magalhãesův průliv a šířila zprávu, že v Ohňové zemi žije muž, kterému vděční domorodci dali jméno Kaw-djer. Několikrát byl dokonce vyzván, aby přišel do Punta Arenas. Vždy však odmítl a žádná moc jej nemohla přinutit, aby změnil své rozhodnutí. Patrně nechtěl vkročit na půdu, která není svobodná.

Ke konci druhého roku jeho pobytu se však udála příhoda, která neměla zůstat bez vlivu na jeho další život.

Zdráhal-li se Kaw-djer navštívit chilskou osadu Punta Arenas, ležící na patagonské půdě, Patagonci naopak neváhali pronikat do Magellanie. V několika hodinách dorazili na koních k jižnímu břehu průlivu a projížděli potom Magellanií,

podnikali loupeživé nájezdy, zvané *raids*, přepadali nebohé domorodce, olupovali je a unášeli jejich děti do otroctví.

Mezi Patagonci a obyvateli Ohňové země jsou značné etnografické rozdíly co se týká rasy a zvyků. Patagonci jsou daleko horší. Jsou to lovci a tvoří pevné kmeny pod velením náčelníka. Ti druzí jsou naproti tomu živi jen z rybolovu a seskupují se pouze do rodin, také jsou menšího vzrůstu než jejich sousedé z pevniny. Lze je lehce poznat podle velké, hranaté hlavy, silně vysedlých lícních kostí, řídkého obočí a nízkého čela. Zkrátka, jsou dost ubozí, ne však na vymření, neboť mají dost dětí, asi jako toulaví psi, kteří se nikdy nemusí bát vyhubení.

Patagonci naproti tomu jsou postavy vysoké, silné a souměrné. Nenosí dlouhé vousy, černé vlasy jim spadají na šíji i na čelo, kde jsou upevněny páskou. Snědý obličej mají ve výši čelisti širší než ve spáncích, oči poněkud šikmé, podobně jako u Mongolů, malé a jiskrné, nos zploštělý. Patagonci jsou odvážní, neúnavní jezdci, kteří projíždějí na svých neméně vytrvalých koních rozsáhlé pláně, poskytující hojné příležitosti k lovu na guanaka, vikuně a nanduy a koním pak dostatek pastvy.

Kaw-djer je při jejich loupežných výpravách několikrát spatřil, s lupiči, které se Argentina a Chile marně snaží zkrotit, však nikdy nedošlo k bližšímu kontaktu.

Do křížku se s nimi pustil až v listopadu roku 1872 na západním pobřeží Ohňové země, když Kaw-djer přispěchal na pomoc domorodcům.

Stalo se to u zálivu na severu ohraničeného bažinami, který se hluboce zařezával do pevniny zhruba naproti místu, kde v neblahé paměti Sarmiento zřídil kolonii Port Famine.

Část Patagonců, kteří vystoupili na jižním břehu zálivu, přepadla jeden tábor domorodců, čítající asi dvacet rodin. Útočníci měli početní převahu, byli tělesně silnější a také lépe ozbrojeni než jejich oběti. Domorodci se však přesto snažili klást odpor,

vedl je indián z jiného kmene, který k nim před nedávnem přišel.

Tento muž se jmenoval Karroly. Byl lodivodem a prokazoval platné služby lodím, které se odvážily do průplavu Beagle nebo do úžin ostrovů mysu Horn. Právě doprovodil jednu loď do Punta Arenas a přistál na oné části pobřeží zátoky, kde se strhla šarvátko.

Karroly řídil obranu a podporován domorodci se snažil útok odrazit. Boj to ale byl příliš nerovný. Na skutečný odpor nebylo pomyšlení. Tábor byl dobyt, stany převráceny, krev prolita. Domorodci se rozutekli.

Halg, asi devítiletý Karrolyho syn, zůstal během zápasu ve člunu a očekával svého otce, když tu se dva Patagonci rozběhli k němu.

Chlapec se odmítl vzdálit od břehu, i když by jej několik rázů vesel snadno dostalo mimo nebezpečí, připravil by tím totiž svého otce o možnost záchrany v loďce.

Jeden z Patagonců již skočil do loďky a chopil se chlapce.

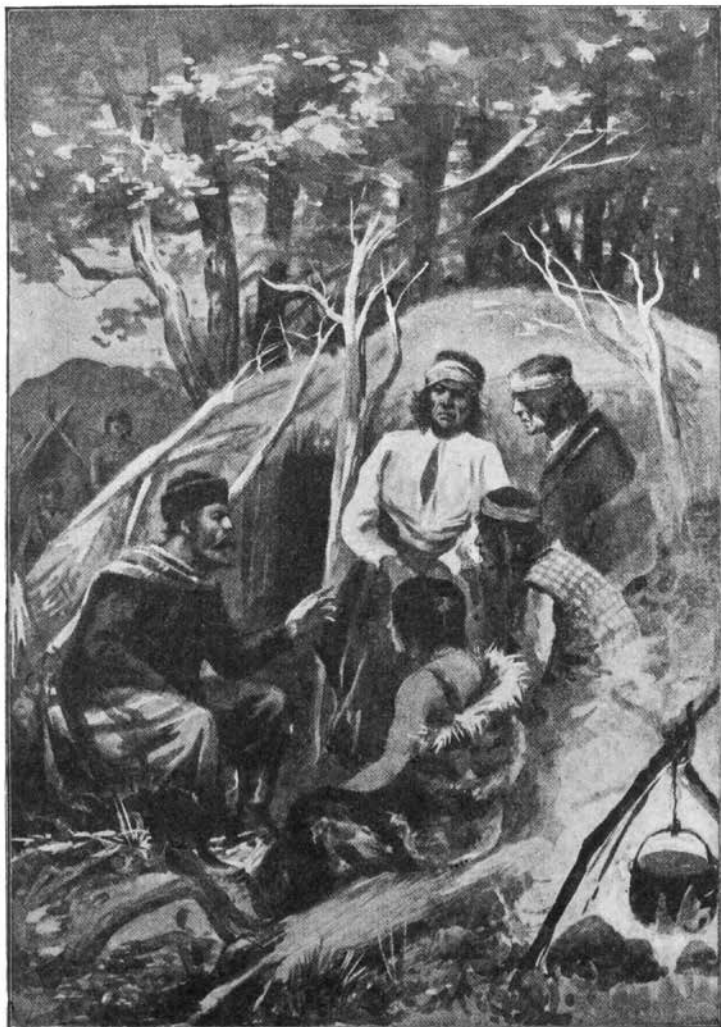
V tom okamžiku Karroly unikl z tábora, jehož se útočníci zcela zmocnili, a spěchal svému synovi na pomoc. Šíp vystřelený Patagoncem mu zasvištěl těsně kolem hlavy, ale nezasáhl ho.

Než mohl být vystřelen šíp nový, ozvala se rána z pušky. Lupič, smrtelně raněn, se svalil na zem a jeho společník se dal na útěk.

Ránu z pušky vypálil běloch, kterého náhoda přivedla na místo boje. Byl to Kaw-djer.

Nebylo však času nazbyt. Lodice byla prudce odstrčena od břehu a Kaw-djer, Karroly i jeho chlapec veslovali ze všech sil. Když byli asi ve vzdálenosti jednoho uzlu od břehu, zasypali je Patagonci mračny šípů, ze kterých jeden zranil Halga na rameni.

Kaw-djer pokračoval v návštěvě u domorodých rodin...

Poranění bylo vážné a Kaw-djer nechtěl své chráněnce opustit, dokud bude jeho péče potřeba. Zůstal tedy s nimi ve člunu, který obeplul Ohňovou zemi, zahrnul do průlivu Beagle a nakonec přistál v malé zátocině Nového ostrova, kde měl Karroly své obydlí.

Brzy byl chlapec mimo nebezpečí a rána se dobře hojila. Karroly zatím přemýšlel, jak by nejlépe mohl dát najevo svou vděčnost.

Když člun přistál v zátocině, indián vyskočil na břeh a prosil Kaw-djera, aby ho následoval.

„Tamto je moje obydlí,“ řekl, „zde žiji se svým synem. Chceš-li zde na několik dní zůstat, jsi vítán – můj člun tě doveze, kam si budeš přát. Chceš-li zde zůstat navždy, můj dům je tvým domem a já tvým sluhou.“

Od toho dne Kaw-djer neopustil Nový ostrov ani Karrolyho a jeho syna. Přispěl také k tomu, že se indiánův dům stal pohodlnější a Karroly mohl brzy vykonávat své lodivodství za mnohem lepších podmínek. Jeho křehká piroga byla nahrazena pevnou šalupou *Wel-Kiej*, zakoupenou po ztroskotání jakéhosi norského parníku. Do téže šalupy byl pak uložen domorodec poraněný jaguárem.

Tento nový způsob života však nijak Kaw-djerovi nepřekážel ve vykonávání dalšího dobrodíní. Pokračoval v návštěvách u domorodých rodin a kdekoli toho bylo třeba, Kaw-djer přispěchal, aby pomáhal a mírnil ze všech sil bolest a strast.

Tak přešlo několik let a vše nasvědčovalo tomu, že Kaw-djer povede svůj svobodný život nerušeně až do smrti, když tu neočekávaná příhoda nadobro změnila jeho plány.

III. KAPITOLA

Konec svobodné země

Nový ostrov ovládá východní vjezd do průlivu Beagle. Má podobu nepravidelného pětiúhelníku, je dlouhý osm kilometrů, široký čtyři. Stromů na něm roste dostatek, zejména hojnost buků, jasanů, myrtových stromů a něco cypřišů střední velikosti. Na prériích bují ostnaté rostliny a přesličky. Na některých chráněných místech se vyskytuje úrodná půda, vhodná k pěstování zeleniny a obilí. Kde je vrstva půdy slabá, zejména na pobřeží, pokryla ji příroda kobercem mechu a plavuně.

Na tomto ostrově, pod vysokým skalním útesem, tváří v tvář širému moři, bydlel Karroly po dlouhá léta. Nemohl si vybrat příznivější místo. Každá loď, plující průplavem Lemaire, totiž musí minout právě Nový ostrov. Směřuje-li do Tichého oceánu kolem mysu Horn, vůdce nepotřebuje, chce-li však proplout souostrovím, bez lodivoda se neobejde.

Do těchto končin však loď zabloudí jen zřídka a Karrolyho by pouze jeho průvodcovské služby neuživily. Oddával se tedy lovu a rybaření, aby získal kožešiny a další věci k výměně, zabezpečující mu vše, co potřeboval k obživě.

Ostrov, jehož rozměry nebyly příliš značné, byl domovem jen skrovného počtu lam a vikuní, jejichž kůže jsou velice

vyhledávány, ale v sousedství byly i větší ostrovy: Navarin, Hoste, Wollaston, Dawson, nemluvě o Ohňové zemi, jejíž rozsáhlé pláně chovají dostatek přežvýkavců i šelem.

Karroly přebýval dlouhou dobu v přirozené jeskyni vyhloubené ve skále, která ostatně v mnohém ohledu byla výhodnějším obydlím než ubohé chatrče ostatních domorodců. Po Kaw-djerově příchodu byla jeskyně opuštěna a postaven nový dům, na nějž poskytly dřevo ostrovní lesy, kámen daly skály a vápno zase myriády lastur roztroušených po břehu.

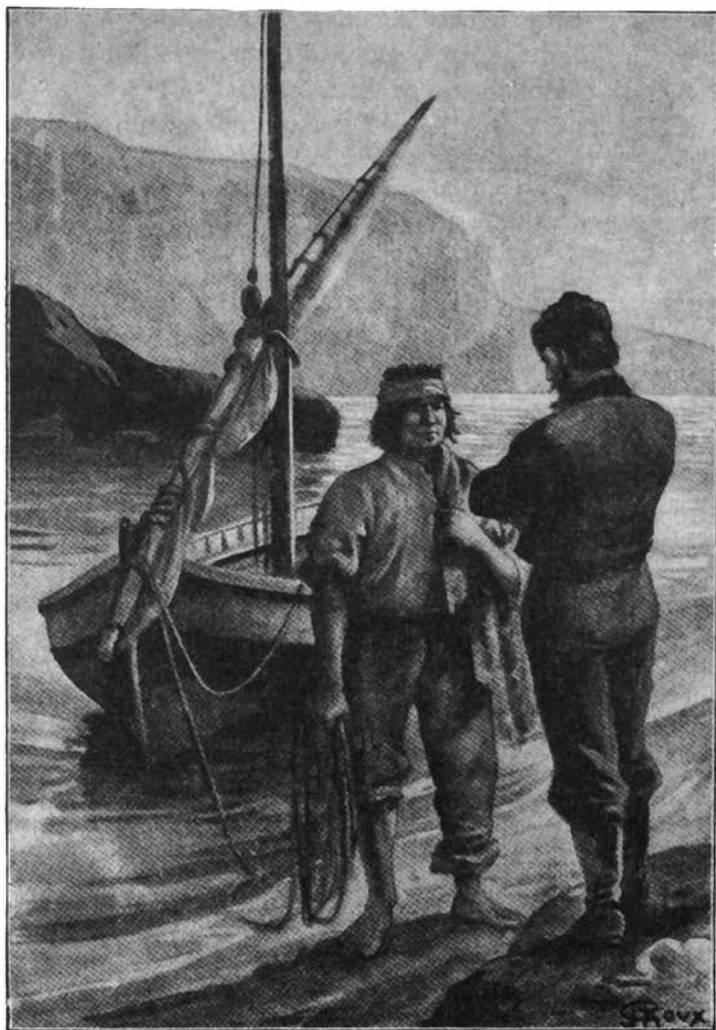
Dům měl tři pokoje. Uprostřed byla rozlehá společná místnost s velikým krbem. Vpravo byl pokoj Karrolyho a Halga. Druhý pokoj byl pracovnou a ložnicí Kaw-djera, v přihrádkách měl srovnány papíry a knihy, většinou díla o lékařství, národním hospodářství a o sociologii. Ve zvláštní skříni byly uloženy jeho lékařské nástroje a léky.

Do tohoto domu se vrátil Kaw-djer se svými přáteli po výletu do Ohňové země, jehož konečná epizoda byla začátkem tohoto vypravování.

Před tím však *Wel-Kiej* připlula k táboru zraněného indiána, který se nacházel na východním konci průlivu Beagle. Kolem chatrčí, roztroušených nepravdělně na březích potůčku, běhala spousta psů, kteří zuřivým štěkotem ohlašovali příjezd šalupy. Na nedaleké louce se pásli dva uboze vyhlížející koně. Ze střech některých chatrčí vycházely slabé proužky dýmu.

Jakmile se rozneslo, že *Wel-Kiej* přistála, objevilo se asi šedesát mužů a žen, kteří se o překot hnali ke břehu; za nimi běžela tlupa nahých dětí.

Když Kaw-djer vkročil na břeh, všichni se nahrnuli kolem něho. Každý mu chtěl stisknout ruku. Přivítání těchto ubožáků svědčilo o neskonalé vděčnosti za dobrodiní, která jim tento muž tolikrát prokázal. Ochotně každého vyslechl. Matky mu ukazovaly své choré děti a nadšeně mu děkovaly, zpola

Kaw-djer se jako obyčejně vypytał indiána...

upokojeny pouhou jeho přítomností. Nakonec vešel do jedné chatrče a brzy se vracel následován dvěma ženami, jednou starší, druhou mladší s dítětem v náručí. Byla to matka, žena a syn indiána poraněného jaguárem, který i přes veškerou Kaw-djerovu péči během plavby zemřel.

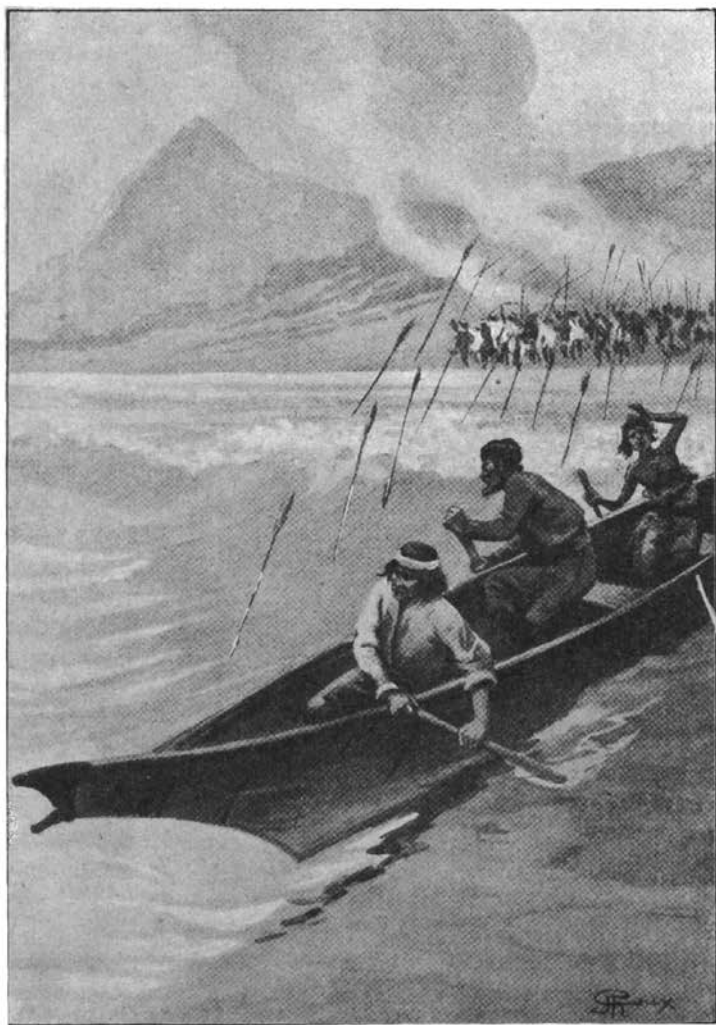
Mrtvola byla vynesena na břeh a všichni domorodci ji obstoupili. Kaw-djer vyprávěl o okolnostech poranění a smrti nebožáka, pak se vrátil do člunu a velkomyslně daroval vdově jaguárovu kůži, která pro ni znamenala malé jmění.

Blížilo se zimní období a život v domě na Novém ostrově plynul v obvyklých kolejkách. Přišlo několik falklandských námořníků, kteří chtěli nakoupit kožešiny, než sněhové bouře úplně znemožní plavbu v těchto končinách. Kožešiny byly vždy výhodně prodány nebo vyměněny za zásoby potravin a střeliva, které byly nezbytné v drsném období, trvajícím od června do září.

V posledních dnech května si vyžádala jedna taková loď Karrolyho pomoc a Kaw-djer zůstal na Novém ostrově sám s Halgem.

Chlapec, nyní sedmnáctiletý, projevoval Kaw-djerovi synovskou náklonnost a ten jej na oplátku otcovsky miloval. Vynaložil také veškeré své vědomosti, aby probudil chlapcovu inteligenci a vymanil jej z temnot nevzdělanosti. Záhy se Halg zcela lišil od svých soukmenovců, tak nedotčených civilizací.

Není třeba podotýkat, že Kaw-djer vštěpoval svému chráněnci jen zásady, které byly jemu samotnému nadevše drahé, zásady svobody a nezávislosti. Nepřál si, aby v něm Karroly a jeho syn viděli pána: chtěl jim být rovný. Není žádného pána pro člověka, chce-li být hoden toho jména! Člověk má jen jediného pána: sebe samého. Žádného jiného nemá zapotřebí, ani na nebi, ani na zemi!

Patagonci je zasypali mračny šípů...

Jeho slova padala na úrodnou půdu. Vskutku, obyvatelé Ohňové země mají vrozenou touhu po svobodě. Obětovali by pro ni vše, pro ni se zříkají výhod, které by jim poskytoval usudlý život. Je možné jim nabízet blahobyt, zajišťovat jim bezstarostný život – nic je neudrží a při první příležitosti prchnou, aby opět započali svůj toulavý život, plný útrap a strádání – ale svobodný!

Koncem června nastala v Magellanii zima. Teplota sice příliš neklesla, ale začaly řádit kruté bouře a vichřice. Nový ostrov zmizel pod sněhovými závěsemi.

Tak uplynul červen, červenec i srpen. V polovici září teplota poněkud stoupla a falklandští námořníci se začali opět objevovat.

Dne 19. září Karroly opět opustil Kaw-djera a Halga na palubě amerického parníku, který vplul do průlivu Beagle a potřeboval lodivoda. Vrátil se až za osm dní.

Když se opět vrátil, Kaw-djer se jako obvykle vyptával indiána na podrobnosti jeho cesty.

„Nic neobyčejného se nestalo,“ odpověděl Karroly. „Moře bylo klidné a vítr příznivý.“

„Kde jsi opustil loď?“

„U Darwin-Sundu, u výběžku ostrova Stewart, kde jsme se setkali s návštěvním parníkem.“

„Kam plul?“

„K Ohňové zemi. Na zpáteční cestě jsem se s ním opět setkal. Zakotvil v jedné zátocce a vysadil tam oddíl vojska.“

„Vojska...“ zvolal Kaw-djer. „Jaké národnosti?“

„Chilské a argentinské.“

„Za jakým účelem?“

„Podle toho, co mi řekli, doprovázejí dva komisaře, kteří mají prozkoumat Ohňovou zemi a okolní ostrovy.“

„Odkud jsou ti komisaři?“

„Z Punta Arenas, tamější guvernér jim poskytl loď.“

Kaw-djer se dál netázal. Zamyslel se. Co znamenal příchod oněch komisařů? Proč vlastně byli vysláni do této části Magellanie? Jedná se o nějaké geografické či hydrografické výzkumy a jejich úkolem je prozkoumat průlivy v zájmu námořního spojení?

Kaw-djer byl ponořen do svých myšlenek, stále však cítil jakýsi nepokoj. Nerozšíří se toto pátrání na celé souostroví a nezakotví jednoho dne ona loď před Novým ostrovem?

Okolnost, že výpravu vyslaly vlády Chile a Argentiny, dodávala věci zvláštní důležitost. Je možné, že by se nakonec obě republiky shodly na tom, které z nich má připadnout tato světu vzdálená země, na niž si obě osvojovaly právo?

Zatím, co takto uvažoval, Kaw-djer dospěl až na vrchol výšiny, u jejíž paty stál dům. Odtud přehlédl značný kus moře, mimovolně ale obrátil zrak k jihu, směrem k posledním výběžkům Ameriky, tvořícím souostroví mysu Hoorn. Bude nucen jít až tam, aby našel svobodnou půdu?... Nebo ještě dál?! V myšlenkách přelétl polární kruh a ztratil se v antarktických krajích, jejichž nedosažitelná tajemství se dosud nepovedlo odhalit ani nejodvážnějším cestovatelům...

Jak by byl Kaw-djer zarmoucen, kdyby věděl, že jeho obavy jsou z větší části oprávněné! Na palubě návěštních lodí chilského loďstva, *Gracias* a *Dios*, skutečně byli dva komisaři: pan Idiaste za Chile a pan Herrera za Argentinu. Od svých vlád obdrželi rozkaz, aby připravili rozdělení Magellanie mezi oba státy, které si na ni činily nároky. Jejich nekonečný spor se vlekl po řadu let, aniž bylo možné docílit smírné urovnání. Panovaly ale obavy, že se situace časem může dál vyostřovat. Bylo tedy žádoucí, aby se spor vyřešil nejen v rámci obchodního zájmu obou zemí, ale také vzhledem k tomu, že nedaleko spřádá své plány nenasytná Anglie, která ze svého nepříteli vzdáleného

Falklandského souostroví mohla snadno vztáhnout lačný spár i po Magellanii. Angličtí námořníci a překupníci se v těchto končinách objevovali poslední dobou velmi často a angličtí misionáři také nabývali stále většího vlivu nad domorodci. Jednoho krásného dne by se tady někde mohla objevit britská vlajka a nebylo by nic obtížnějšího než ji pak odstranit. Na dohodu byl nejvyšší čas.

Když pánové Idiaste a Herrera ukončili výzkumy, vrátil se jeden do Santiaga a druhý do Buenos Aires. Za měsíc, dne 17. ledna 1881 byla v Buenos Aires podepsána dělicí smlouva, která ukončila magellanský problém, jenž obě republiky tak dlouho trápil.

Podle této smlouvy připadala Patagonie Argentinské republice, ovšem mimo území ohraničené 52° šířky a 70° délky podle Greenwichského poledníku, které připadlo k Chilské republice. Ta se na oplátku vzdala Státního ostrova a části Ohňové země, ležící na východ od 68° délky. Všechny ostatní ostrovy bez výjimky připadly Chile.

Tato smlouva, ustanovující práva obou států, zbavila Magellanii nezávislosti. Co nyní učiní Kaw-djer, který bude nucen žít na chilské půdě?

Na Novém ostrově se o uzavřené smlouvě dozvěděli 25. února. Zprávu přinesl Karroly po svém návratu z cesty.

Kaw-djer se nemohl zdržet zlostných gest. Neřekl ani jediné slovo, ale jeho oči svítily hněvem a s výrazem bezmezného vzteku vztáhl ruku k severu. Nemohl se víc ovládat. Přecházel rozčileně sem a tam, zdálo se mu, jako by se země bořila pod jeho kroky a neskýtala mu již pevnou oporu.

Konečně se vzpamatoval. Jeho tvář, dosud zlobně stažená, nabyla obvyklý chladný výraz. Přikročil ke Karrolymu a klidně se zeptal:

„Je ta zpráva pravdivá?“

„Ano,“ odpověděl indián. „Dozvěděl jsem se ji v Punta Arenas. Prý jsou u vjezdu do úžiny vztyčeny dvě vlajky: na Oranžském mysu chilská, na mysu Esprito argentinská.“

„A všechny ostrovy ležící na jih od průlivu náleží nyní k Chile?“ zeptal se Kaw-djer.

„Všechny.“

„I Nový ostrov?“

„Ano.“

„Muselo to přijít,“ zašeptal Kaw-djer a jeho hlas se chvěl prudkým pohnutím.

Pak vešel do domu a uzavřel se ve svém pokoji.

Kdo vlastně byl tento muž? Co jej donutilo k tomu, aby opustil tu nebo onu zemi a uchýlil se do osamělé Magellanie? Proč se tak stranil lidstva a věnoval veškerou náklonnost a všechny své síly jen těm několika kmenům ubohých domorodců?

První otázku objasní vývoj událostí, které tvoří obsah tohoto vypravování. Co se dvou ostatních týká, je možné je zodpovědět posouzením Kaw-djerova uplynulého života.

Kaw-djer, muž neobyčejně nadaný, stejně vysoce vzdělaný v politických vědách jako ve vědách přírodních, muž odvážný a podnikavý, nebyl prvním, který se dopustil té chyby, že považoval některé zásady za nezvratné, i když mají podobu pouhých hypotéz, a že ty zásady až do krajnosti podporoval a uplatňoval. Jména některých takových obávaných reformátorů jsou v dobré paměti.

Socialismus, tato věda, která neusiluje o nic méně než o dokonalý převrat společnosti, není nikterak plodem nové doby. Vedle mnoha jiných a dávno zapomenutých jsou předními zastánci kolektivismu Saint-Simon, Proudhon a společenství *tutti quanti*. Pozdější ideologové, jako Lasalle, Karel Marx či Guesde, se jejich myšlenkami inspirovali, poněkud je pozměnili

a připojili k řadě ostřejších zásad, jako je socializace průmyslových výrobků, odstranění kapitálu, zničení konkurence a nahrazení osobního majetku majetkem společným.

Žádný z nich však nepočítá s nutností a náhodami života. Jejich učení žádá okamžité a úplné přizpůsobení. Vyžadují všeobecné vyvlastnění, nařizují všeobecný komunismus.

Ať už někdo takovou teorii schvaluje, či odsuzuje, musí přiznat alespoň tolik, že je odvážná.

Jedna teorie je však ještě odvážnější: anarchismus.

Anarchisté zavrhnou především tyranizující ustanovení, která by určovala kolektivismus společného života. Hlásají naprostou, neporušitelnou samostatnost. Chtějí potlačit veškerou autoritu, odstranit veškerá společenská pouta.

Mezi ně náležel i Kaw-djer. Jeho divoká, nespoutaná, nezakrotná duše se nebyla schopna podvolit, nedokázala být poslušná nedokonalých zákonů, jimiž se lidé snaží uspořádat společenské poměry. Zajisté, Kaw-djer nikdy nenáležel do řad zuřivců, kteří násilnými činy hledí dospět ke svému cíli. Nebyl vypovězen ani z Francie, ani z Německa, ani z Anglie, ani ze Spojených států amerických. Zhnusila se mu ale povrchní civilizovanost bohatých států a v touze setřást veškerou autoritu hledal koutek země, kde by mohl žít v naprosté nezávislosti.

Domníval se, že na tomto vzdáleném ostrově našel místo, které hledal. Magellanie mu měla poskytnout to, co nikde jinde v celém světě nenalezl. Teď ale smlouva mezi Chile a Argentinou připravila tyto končiny o volnost, ze které se až dosud mohly těšit. Jedním okamžikem přecházela část magellanského území, ležící na jih od průlivu Beagle, pod chilskou nadvládu. Ani píd' země se již nevymyká moci guvernéra z Punta Arenas, ani Nový ostrov, kde našel Kaw-djer své útočiště.

Tak daleko prchl, takové úsilí vynaložil, tak těžce žil – a takového výsledku se dočkal!

Dlouho to trvalo, než se z té rány Kaw-djer vzpamatoval, zasáhla jej jako blesk, který udeří do hrdě se vypínajícího kmene stromu a otřese jím až do kořenů. Bloudil myšlenkami v budoucnosti, v budoucnosti, z níž mu nekynulo žádné bezpečí. Na ostrov přijdou agenti, protože vědí, že se tu zdržuje. Uvědomoval si dobře, jak přítomnost cizince v Magellanii, který má styky a vliv na domorodce, zavdává příčinu ke znepokojení. Chilský guvernér jej chtěl vyslechnout a dozvědět se, kdo je. Za současných podmínek už tomu nebude moci dál unikat: úřady naruší jeho život a snad jej dokonce donutí odhalit inkognito, které chtěl za každou cenu zachovat...

Uplynulo několik dní. Kaw-djer již o smlouvě a budoucích změnách nemluvil, byl ale zachmuřenější a uzavřenější než dosud. O čem přemítal? Myslel na odchod z Nového ostrova, na rozloučení s věrným indiánem a s tím chlapcem, k němuž přilnul tak vřelou náklonností?...

Kam by ale šel? Ve kterém jiném opuštěném koutě by nalezl vytoženou nezávislost, bez níž patrně nemůže žít? I kdyby došel až k nejposlednějším magellanským skalám, na nejposlednější ostrůvek mysu Hoorn, unikl by tak chilské nadvládě?...

Začínal březen. Krásné počasí mělo trvat ještě asi měsíc. V tomto období obvykle Kaw-djer navštěvoval tábory domorodců, neboť v zimě to bylo nemožné. Tentokrát se ale k žádné cestě nechystal. Šalupa *Wel-Kiej* se poklidně pohubovala v zálivu.

Teprve dne 7. března odpoledne řekl Kaw-djer Karrolymu:

„Připrav šalupu na zítra ráno.“

„Potrvá cesta více dní?“ zeptal se indián.

„Ano.“

Rozhodl se Kaw-djer, že vykoná obvyklou cestu mezi domorodce? Chtěl opět vstoupit na půdu Ohňové země, která byla nyní zpola chilská, zpola argentinská?

„Má nás Halg doprovázet?“ zeptal se Karroly.

„Ano.“

„A pes?“

„Zol také.“

Na úsvitě byla *Wel-Kiej* připravena. Vál východní vítr. Prudký příboj narážel na skály pod pahorkem, na širém moři se zdvíhaly vysoké vlny.

Kdyby Kaw-djer zamýšlel plout k Ohňové zemi, byla by to pro šalupu krutá zkouška, neboť vlnobití bylo stále prudší. Ale Kaw-djer zamířil po obeplutí Nového ostrova k ostrovu Navarin, jehož dvojité vrchole se matně rýsoval ve východní ranní mlze.

Při západu slunce šalupa přistála u jižního cípu tohoto ostrova, který je jedním z prostředních ze souostroví. V malém zálivu se strmými stěnami pak strávila v klidu noc.

Nazítří zamířila šalupa k ostrovu Wollaston, kde večer zakotvila.

Počasí se zhoršilo. Vítr zesílil a otočil se na severovýchod. Na obzoru se nakupily husté mraky. Bouře byla nedaleko. Kaw-djer chtěl od ostrova Wollaston plout na jih, snažil se tedy najít co nejkliďnější vody. Karroly tedy zamířil podél západního břehu ostrova tak, aby se dostal do průlivu, dělícího ostrovy Hermitte a Herschell.

Co vlastně Kaw-djer zamýšlel? Co učiní, až dostihne poslední výběžky země, až dorazí k mysu Hoorn, až před sebou uvidí jen nekonečný oceán?... Tohoto bodu dosáhla šalupa 15. března odpoledne, když prodělala dost nebezpečnou plavbu mezi vysokými vlnami. Kaw-djer bez váhání vystoupil na pevninu, nezmínil se ani slovem, co zamýšlí, a psa, který chtěl jít s ním, poslal nazpět ke Karrolymu a Halgovi. Oba zůstali na břehu, zatímco on zamířil k mysu.

Ostrov Hoorn je jen změtí obrovských skal, na jejichž úpatí se kupí velké klády, větve a mořské řasy, nanesené příbojem.

O jeho pobřeží se rozbíjí vlny a vrcholy útesů vyčnívají z nahromaděné bílé pěny jako černé drápy.

Výstup k vrcholu mysu není ze severní strany svahu nikterak obtížný. Stoupání je tak pozvolné, že se tu místy udržely i ostrůvky nanesené půdy.

Kaw-djer zvolna stoupal vzhůru. Proč? Co hledal tam nahore? Co chtěl spatřit jiného než nekonečné moře?

Bouře nyní začala naplno. Čím více Kaw-djer stoupal, tím obtížnější byla chůze v burácející vichřici. Často se musel opřít o skálu, aby nebyl větrem sražen na zem. Halg a Karroly zdola pozorovali, jak se jeho postava postupně zmenšuje v dáli, a viděli, jak obtížně bojuje s vichřicí.

Obtížný výstup trval téměř hodinu. Když Kaw-djer dospěl na vrchol, postoupil až k okraji útesu a nehybně tam zůstal stát, pevně odolávaje vichřici, se zraky upřenými k jihu.

Na východě již nastávala noc, ale západní obzor byl dosud ozáren posledními slunečními paprsky. Veliká oblaka, roztrhaná vichrem, a kotouče par, vznášející se nad rozzuřeným mořem, letěly rychlostí uragánu. Všude okolo bylo vidět jen hladinu moře.

Co však zde hledal ten muž, jehož duše byla tak hluboce pobouřena? Měl nějaký cíl, naději?... Nebo jej až na kraj země zavedla touha po klidu smrti, protože pro sebe neviděl jiné východisko?...

Míjela hodina za hodinou, nastala úplná tma. Vše zmizelo zahaleno temnotou.

Byla noc...

Náhle šlehl temnotou matný blesk a ozvala se rána, která téměř zanikla v rachotu příboje.

Jakási loď v nouzi volala o pomoc.

IV. KAPITOLA

U břehu

Bylo osm hodin večer. Vítr, který již delší dobu vanul od jihovýchodu, hnal vlny proti břehu s obrovskou prudkostí.

Lod', která by se teď odvážila přiblížit k tomuto nejjihnějšímu výběžku Ameriky, by byla neodvratně ztracena.

Výstřel z lodi tedy musel znamenat, že je v nebezpečí. V zuřivé vichřici totiž nebylo možné rozvinout dostatek plachet, aby lod' dokázala výběžek obeplout, vlny ji tedy zřejmě hnaly proti útesům.

Po půl hodiny již nebyl Kaw-djer na vrcholu skály sám. Indián a jeho syn, kteří také zaslechli výstřel, vyšplhali za ním, chytajíce se porůznu rostoucích skal a křovin.

Ozval se nový výstřel. Jakou pomoc ale mohla posádka nešťastné lodi očekávat v této pustině a za takového nečasu?

„Výstřel se ozval ze západní strany,“ řekl Karroly.

„Lod' se blíží,“ přisvědčil Kaw-djer, „výstřel zazněl silněji než poprvé.“

„Je nemožné, aby se výběžku vyhnuli,“ podotkl Karroly.

„Ne,“ odpověděl Kaw-djer, „moře je příliš rozbouřené... Proč neplují směrem na širé moře?“

„Nejspíš to není možné.“

„Možné to je, zřejmě ale nemají ani zdání, že jsou tak blízko břehu... Oheň, rozdělíme oheň!“ zvolal Kaw-djer.

V horečném chvatu nalámali větve z keřů, rostoucích na úbočích útesu, nasbírali suché traviny a nakupili vše na velikou hromadu.

Kaw-djer rozdělal oheň. Brzy hranice hořela vysokým plamenem, který vítr ještě více rozdmychával. Plamen vydával jasnou záři a kouř unikal v hustých kotoučích k severu. Ve skučení vichřice se mísil praskot hořících větví, podobný výstřelům z ručnic.

Zdalo se, jako by sama příroda zamýšlela, aby na mysu Hoorn vznikl maják, který by osvětloval hranici obou oceánů. Polohu měl ideální, takový maják by zvýšil bezpečnost plavby a jistě by zmenšil počet neštěstí, která jsou v této končině tak hojná.

Kaw-djerem rozdělaný oheň v tomto případě jako takový provizorní maják posloužil. Kapitán ohrožené lodi jej přece musel spatřit a poznat, že je země nablízku. Podle její polohy se pak mohl pokusit o záchranu tím, že by zamířil do vod, chráněných před vichrem Hoornovým ostrovem.

Bez toho by jej v takové temnotě čekala jistá pohroma! Nebyl-li na palubě nikdo obeznámen s těmito končinami, nebyla naděje, že by propluli mezi útesy!

Oheň stále hořel a vrhal do tmy jasnou záři. Kdyby toho bylo třeba, měli dost paliva až do rána.

Kaw-djer stál vedle hranice a marně se snažil rozeznat polohu lodi. Náhle pronikl měsíc úzkým prostorem mezi dvěma mraky a ozářil vodní pláň. Na okamžik bylo možné rozeznat veliký čtyřstěžník, jehož černá hmota se odrážela od bílé pěny. Loď skutečně mířila k východu a těžkopádně bojovala s větrem a vlnami.

V témže okamžiku se ozval v tichu, jaké někdy nastane i uprostřed té nejprudší vichřice, zvláštní praskot: dva zadní stěžně lodi se zlomily.

„Jsou ztraceni!“ vykřikl Karroly.

„Na palubu!“ zněl Kaw-djerův klidný povel. Krkolomnou cestu z vrcholu na břeh překonali za několik minut, pes jim běžel v patách. Když dorazili k zátocce, skočili do šalupy a uvolnili lana. Halg se chopil kormidla, Kaw-djer a Karroly vesel, protože spustit plachtu nebylo možné.

Ač vesla spočívala v silných pažích, přece šalupě hrozilo nebezpečí, že bude vržena na skaliska, o něž se vlny rozrážely s hromovým rachotem.

Moře bylo rozbouřené a *Wel-Kiej* se zmítala na vlnách jako ořechová skořápka. Chvilí se vznášela na hřebeni vysoké vlny a kymácela se ze strany na stranu, jindy se zas její příď zvedala vysoko z vln, aby pak s temným plesknutím dopadla opět na vodu. Přes palubu se přelévaly vlny a voda člun zatěžovala tak nebezpečně, že Halg musel pustit kormidlo a začít vodu vylévat.

Wel-Kiej se však i přesto stále blížila k lodi v nouzi, jejíž obrysy byly stále zřetelnější. Jevila se jako obrovská tmavá hmota, temnější než moře, temnější než obloha. Zlomené stožáry visely přes palubu a přední i zadní stěžně se kymácelly, rozrážejíce hustou mlhu.

„Co to ten kapitán provádí?“ křičel Kaw-djer, „proč se nezbaví přítěže? Takto úzkými průlivy nepropluje!“

Vskutku, bylo záhodno se zbavit zlomených stěžňů, které přečnívaly palubu. Ale na lodi zřejmě panovala panika a chaos. Možná už ani žádného kapitána posádka neměla. Bylo to pravděpodobné, neboť, ačkoliv byla situace lodi velmi kritická, nikdo se nestaral o záchranu.

Posádka však mohla tušit aspoň tolik, že se loď může každým okamžikem roztrítit.

Kdykoliv vítr zadul silněji, oheň na vrcholu mysu Hoorn začal jasněji.

„Na palubě asi nikdo není!“ řekl indián, odpovídaje na Kaw-djerovu poznámku.

Možná posádka opustila loď a v člunech se snažila dosáhnout země. Nebo byla loď jenom velikou rakví, nesoucí mrtvé a umírající, jejichž těla budou záhy roztržena o skaliska – z lodi se totiž neozýval žádný křik ani volání.

Konečně přirazila *Wel-Kiej* k boku lodi. V témže okamžiku ji však zdvihla mohutná vlna, která mohla šalupu roztržít. Hbitý obrat kormidla tomu ale předešel. Šalupa přirazila po délce k lodi a indián rychle uchopil z paluby visící lano, kterým ji připevnil.

Poté vylezl se svým synem na palubu. Kaw-djer nesl psa Zola v náručí a následoval je.

Ne, loď nebyla opuštěná. Naopak, nesla množství mužů, žen a dětí, kteří jako omámení strachem ze smrti leželi bezvládně na zemi. Kvůli kymácení lodi vstát ani nemohli.

V okolní temnotě nikdo z nich nepozoroval, že se na palubě objevili dva muži, chlapec a pes.

Kaw-djer spěchal na zád' a hledal kormidelníka... Nebyl na svém místě. Loď byla vydána napospas větru a vlnám.

Kde je kapitán, kde jsou důstojníci? Copak zbaběle opustili svoji loď?

Kaw-djer uchopil jednoho námořníka za rameno.

„Kde je tvůj kapitán?“ zeptal se anglicky.

Ten muž patrně ani nepozoroval, že byl osloven cizincem, a mlčky pokrčil rameny.

„Kde je kapitán?“ zeptal se Kaw-djer znova.

„V moři, a mnoho jiných s ním,“ odpovídal námořník se zvláštní lhostejností.

Loď tedy neměla kapitána: zahynul a s ním i část posádky.

Rychle uchopil z paluby visící lano...

„Kde je první důstojník?“ tázal se Kaw-djer dále.

Námořník, zřejmě udiven, znovu pokrčil rameny.

„Důstojník?...“ odpověděl. „Končetiny má zpřeráženy, hlavu rozbitou a leží v podpalubí.“

„Ale druhý důstojník? Kormidelník?“

Námořník naznačil mávnutím ruky, že o nich nic neví.

„Kdo je tedy velitelem na palubě?“ vzkřikl Kaw-djer.

„Vy!“ řekl Karroly.

„Tedy ke kormidlu!“ velel Kaw-djer, „a zamířit ke břehu.“

Vrhl se s Karrolym na zád' a snažil se pomocí kormidla loď uvést do správného směru. Podaří se jim uniknout? Snad!

Kam plula ta loď?... Možná se to dozví později. Její jméno si mohli přečíst na kormidle – *Jonathan, San Francisco*.

Prudké nárazy vln značně ztěžovaly manévrování, Kaw-djer a Karroly se však přece snažili udržet směr do průlivu a orientovali se podle posledních záblesků plamenů ohně uhasínajícího na vrcholu skály.

Kdyby se podařilo vplout do průplavu mezi ostrovy Hermitte a Hoorn, snad by se loď vyhnula skaliskům a mohla by do rána zakotvit v některém zálivu. Karroly s pomocí několika námořníků nejprve přeř'al lana poutající zlomené stěžně k lodi, neboť mohly vážně poškodit trup: námořníci byli tak zmatení, že si ani neuvědomili, kdo jim to vlastně velí, že poslouchají indiána. Stěžně byly odděleny a *Wel-Kiej* byla upevněna k zádi, aby nevadila při manévrování s lodí.

Zuřivost vichřice rostla. Obrovské vlny dorážely na loď a úzkost lidí na palubě jen rostla. Lepší by bylo, kdyby se ukryli v podpalubí, kdo by však dokázal všechny ty rozvahy zbavené námořníky přimět k poslušnosti? Na to nebylo ani pomyslení.

Konečně loď ve strašném vlnobití minula výběžek s útesy, které vroubí západní pobřeží mysu, a s pomocí kusu plátna, napjatého na přídi místo přední plachty, zahrnula za mys Hoorn,

který ji aspoň trochu chránil před nejprudšími nárazy větru a vln.

Když se loď dostala do klidnějších vod, jakýsi muž vystoupil na palubu a přistoupil ke kormidlu, které pevně ovládali Kaw-djer a Karroly.

„Kdo jste?“ zeptal se.

„Lodivod,“ odpověděl Kaw-djer. „A vy?“

„Lodní mistr.“

„Vaši důstojníci?“

„Mrtvi.“

„Všichni?“

„Všichni.“

„Proč jste nebyl na svém místě?“

„Byl jsem omráčen padajícím stěžněm. Před chvílí jsem nabyl vědomí.“

„Dobrá. Odpočiňte si. Zatím zastanu vše se svým přítelem. Ale až budete moci, svolejte mužstvo. Musí tu být pořádek.“

Nebezpečí totiž nebylo dosud odvráceno – bylo by bláhové si něco takového myslet. Až loď dospěje k severnímu cípu ostrova, znovu ji uchvátí vlny a vichřice, řádící v úžině mezi ostrovy Hoorn a Herschell. Nedalo se tomu ale vyhnout. Navíc ostrov Hoorn neposkytoval na svém pobřeží žádné útočiště, kde by mohl *Jonathan* přistát, vítr se točil k severu a hrozil znemožnit pobyt i v této části souostroví.

Kaw-djer měl již jen jednu naději: dosáhnout jižního břehu ostrova Hermitte. Tento břeh, asi dvanáct mil dlouhý, by dokázal poskytnout útočiště a *Jonathan* by mohl zakotvit v některém zálivu. Až by se moře uklidnilo, mohl by se Karroly za příznivého větru pokusit nalézt cestu do průlivu Beagle a dovést loď, ač to byl téměř vrak, do Punta Arenas Magellanskou úžinou.

Ale plavba k ostrovu Hermitte byla velmi nebezpečná. Jak se vyhnout četným skaliskům, jimiž se moře v těchto končinách

jen hemží? Jak nalézt v panující temnotě cestu s jedinou ubohou plachtou?...

Asi za hodinu obepluli poslední skály ostrova Hoorn a nastalo opět prudké vlnobití.

Lodní mistr upevnil za pomoci dvanácti mužů ještě jednu plachtu na předním stěžni. Téměř půl hodiny se namáhali, než se jim to podařilo. Mužstvo muselo napnout všechny své síly a vynaložit veškerou obratnost.

Na tak velkou loď nemohl mít ten nepatrný kus plátna nijak velký vliv, přece byl ale jeho účinek znatelný. Vítr totiž váł tak prudce, že vzdálenost mezi ostrovy Hoorn a Hermitte, obnášející asi sedm nebo osm mil, urazili za méně než půl hodiny.

Bylo krátce před jedenáctou. Kaw-djer a Karroly již pomalu začínali věřit, že je loď zachráněna, když vtom přehlušil jekot bouře a vln strašlivý praskot.

Přední stěžně se zlomil asi deset stop nad palubou, srazil kus hlavního stěžně s částí obruby na pravoboku a zmizel v temnotách.

Ozvaly se také výkřiky, které svědčily o tom, že tomu padly za obět i lidské životy. Zároveň se přivalila tak obrovská vlna, že *Jonathana* málem převrátila.

Ihned se sice vzpřimil, ale záplava vody s sebou strhávala všechno, co jí stálo v cestě. Zničená obruba paluby naštěstí umožnila vodě volný odtok a odplaveny byly i trosky stěžně, které by jinak lodi hrozily další pohromou.

Jonathan byl nyní vrak a na kormidlo přestal reagovat.

„Jsme ztraceni!“ vzkřikl jakýsi hlas.

„A nemáme záchranné čluny!“ sténal jiný.

„A žádného lodivoda!“ řval třetí.

Jako beze smyslu se hnali všichni na zád', kde byla upevněna Kaw-djerova šalupa.